

ततियो पाठो ।

तथागतो सम्मासम्बुद्धो ।

प्रस्तुत पाठात तथागत सम्यक सम्बुद्धाचे जीवन-चरित्र थोडक्यात दिले असून त्यांच्या वैशिष्ट्यपूर्ण जीवनातील महत्वाच्या प्रसंगांचे वर्णन केले आहे.

अम्हाकं तथागतो सम्मासम्बुद्धो । तस्स नाम सिद्धत्थो अहोसि । सो कपिलवत्थु जनपदे लुम्बिनिवने जातो । तस्स पिता सुद्धोदनो महाराजा । तस्स माता महामाया । सा सिद्धत्थस्स बालवये मीयति । बालको सिद्धत्थो विचक्खणो च विचारको च होति । सो सिद्धत्थो सोलसवस्सकाले यसोधरा नाम कज्जं वारेसि । सा यसोधरा सीलसम्पन्ना अहोसि । एकूनतिसत्तिमे वस्से ते राहुलनामं पुत्तरतनं अलभिसु ।

तदहेव सिद्धत्थ बालको संसारे असारंभावं पस्सि । सो पञ्चकामा सम्पत्तियो पहायि । तेन रत्तिया मज्झिमे यामे महाभिनिक्खमनं कतं । अनन्तर सिद्धत्थो अनोमा नदीतीरं गतो । ततो सो पब्बजि । ततो अनन्तरं एके रुक्खमूले निसीदि । ततो छब्बस्सानि अनन्तरं बोधिगयायं बोधिरुक्खमूले अभिसम्बुद्धि ।

सो सम्मासम्बुद्धो पञ्चचत्तालीसवस्सानि लोककल्याणायं सद्धम्मं अदेसयि । तदनन्तरे सम्मासम्बुद्धो कुसिनारायं महापरिनिब्बायि ।

सद्धत्थ (शब्दार्थ)

तथागत (वि.) - बुद्ध

अम्ह (सर्वनाम) - आपला

सो (सर्वनाम) - तो

पहायि (क्रि.) - सोडून देणे

महाभिनिक्खमन (नपुं.) - अभिनिष्क्रमण करणे

मीयति (क्रि.) - मरण पावणे

विचक्खण (पुं.) - बुद्धिमान

च (अव्यय) - आणि

विचारक (पुं.) - विचार करणारा

होति (क्रि.) - होता

सोलसवस्सकाले - सोळाव्या वर्षी

कज्जा (स्त्री.) - कन्या, मुलगी

पञ्चचत्तालीसवस्स (वि.) - पंचेचाळीस वर्षे

अदेसयि - उपदेश केला

कुसिनारा (नाम) - कुशीनारा नावाचे नगर

सम्मासम्बुद्ध (वि.) - संपूर्ण ज्ञानी

पञ्चकामसम्पत्ति (पुं.) - पंचेंद्रियांची भोगवासना व संपत्ती

जात (पुं.) - जन्मला

तस्स - त्याचा

सा (स्त्री. सर्वनाम) - ती

गतो (धा.वि.) - गेला

ततो (अव्यय) - नंतर

पब्बजा - प्रव्रजित होणे

निसीदि (क्रि.) - बसणे

छब्बस्सानि - सहा वर्षे

अभिसम्बुद्धि - बुद्धत्वाला प्राप्त होणे

वारेसि (क्रि.) - विवाह झाला

सीलसम्पन्न (वि.) - शीलवान, सदाचारी

अहोसि (क्रि.) - होणे

एकूनतिसत्तिमे - एकोणतीस

वस्स (नपुं./पुं.) - वर्ष, साल

महापरिनिब्बयि (क्रि.) - महापरिनिर्वाणाला प्राप्त होणे,
मृत्यू पावणे

पस्स (मूळ धातू दिस, क्रि.) - जाणणे, ओळखणे, बघणे

अलभिस (क्रि.) - प्राप्त झाला

तदहेव (नपुं.) - त्याच दिवशी

असारभाव (वि.) - सारहीन भाव

अभ्यास ****

१. खालील प्रश्नांची मराठीमध्ये उत्तरे लिहा.

- (१) सिद्धार्थाचा जन्म कुठे झाला ?
- (२) सिद्धार्थाच्या आईचे नाव काय आहे ?
- (३) तथागतांनी सम्बोधि कुठे प्राप्त केले ?
- (४) तथागताचे महापरिनिर्वाण कोठे झाले ?

२. जोड्या जुळवा.

अ	ब
१) सो कपिलवस्थु जनपदे	१) तस्स माता महामाया ।
२) तस्सा पिता सुद्धोदन	२) च विचारकोच होति ।
३) बालको सिद्धत्थो विचक्खणो	३) लुम्बिनीवने जातो ।
	४) पुत्तरतनं अलभिसु ।

टिपण

- सिद्धार्थ गौतम बुद्धाच्या ऐतिहासिक जीवन-चरित्राचा परिचय करून देणे.
- चिकित्सकवृत्ती, त्यागमय आदर्श जीवन व बुद्धकालीन प्राचीन स्थळांचा परिचय करणे.

